

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

*miejsce
na naklejkę*

KOD UCZNIĄ

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

EGZAMIN W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM

CZĘŚĆ 1. HISTORIA I WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych 18 stronach jest wydrukowanych **25 zadań**.
2. Sprawdź, czy do arkusza jest dołączona karta odpowiedzi.
3. Brak stron lub inne błędy zgłoś nauczycielowi.
4. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
5. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
6. W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Do niektórych zadań są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Tylko jedna z nich jest dobra. Wybierz ją i zaznacz znakiem **X**, np.

A. B. C. **X**

7. W niektórych zadaniach zdecyduj, czy zdanie jest prawdziwe czy fałszywe, i zaznacz znakiem **X** wybraną odpowiedź, np.

X	F	albo	T	X
----------	---	------	---	----------

8. Pozostałe zadania wykonuj zgodnie z poleceniami.
9. Jeśli się pomylisz, otocz znak **X** kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.

A. **X** C. **(X)**

10. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

**UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia ucznia
do nieprzenoszenia
zaznaczeń na kartę

**19 KWIETNIA
2017**

**Godzina rozpoczęcia:
9:00**

**Czas pracy:
do 80 minut**

GH-H7-172

Tekst do zadania 1.

W starożytnym Egipcie wierzono w wielu bogów. Najważniejszymi z nich byli Horus i Set. Każdy faraon był uważany przez Egipcjan za boga Horusa.

Zadanie 1. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Religia opisana w tekście miała charakter politeistyczny.	P	F
W Egipcie wierzono, że faraon jest bogiem Horusem.	P	F

Tekst do zadania 2.

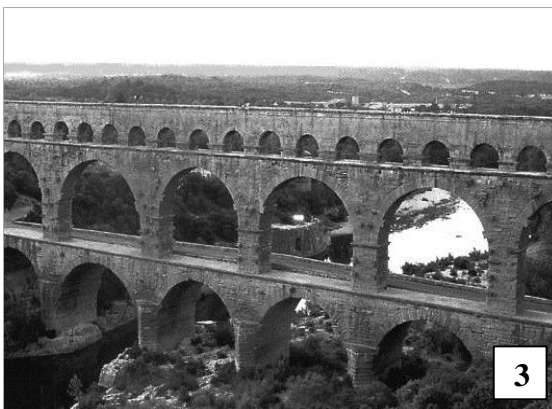
Kilka razy w miesiącu mieszkańcy miasta zbierali się na obrady zgromadzenia ludowego, aby decydować o sprawach państwowych. Ustalali wysokość podatków, decydowali o wszczęciu wojny czy zawarciu pokoju, wybierali urzędników i dowódców wojskowych – strategów.

Zadanie 2. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W tekście opisano ustrój starożytnych Aten.	P	F
Zgromadzenie ludowe było organem o charakterze doradczym.	P	F

Ilustracje do zadania 3.

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Budowlę, którą zbudowano w starożytnym Rzymie na pamiątkę zwycięskiego dowódcy, oznaczono numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Tekst do zadania 4.

Po usunięciu królów przez 450 lat Rzym był republiką. To się zmieniło po śmierci Juliusza Cezara. Wtedy pierwszym cesarzem rzymskim został Oktawian August.

Zadanie 4. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie formy rządów w starożytnym Rzymie, to:

- A. republika, królestwo, cesarstwo.
- B. cesarstwo, republika, królestwo.
- C. królestwo, cesarstwo, republika.
- D. królestwo, republika, cesarstwo.

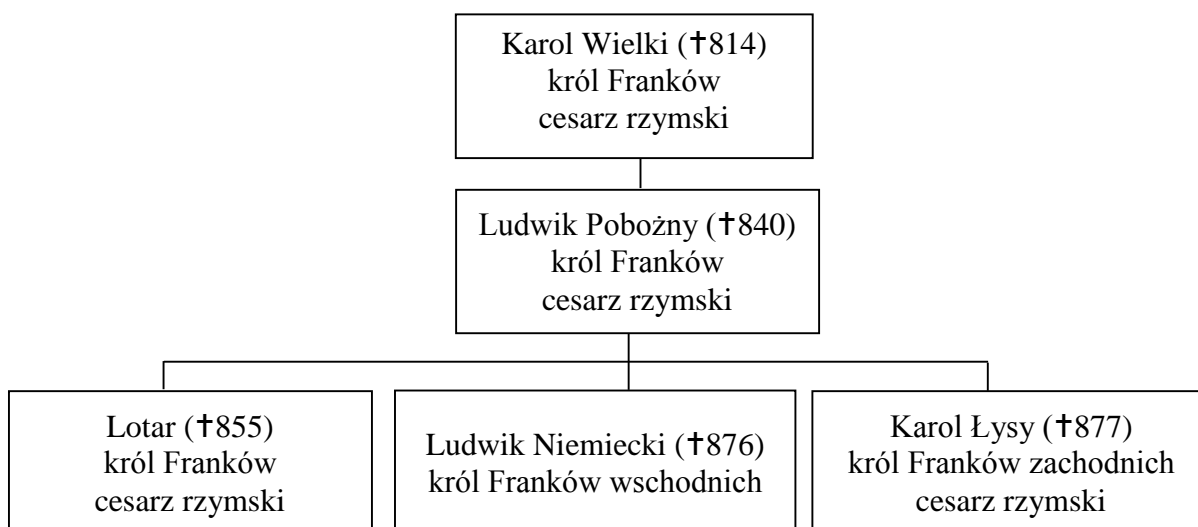
Mapa i tablica genealogiczna do zadania 5.

Podział państwa Franków po traktacie w Verdun (843 rok)

- państwo Karola Łysego
- państwo Lotara
- państwo Ludwika Niemieckiego

Tablica genealogiczna Karolingów (fragment)

Zapis, np. †814, oznacza rok śmierci.

Zadanie 5. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Na mapie przedstawiono podział państwa Franków między synów Karola Wielkiego.	P	F
W wyniku podziału państwa Franków Lotar otrzymał ziemię leżącą na zachód od ziemi Karola Łysego.	P	F

Zadanie 6. (0–3)

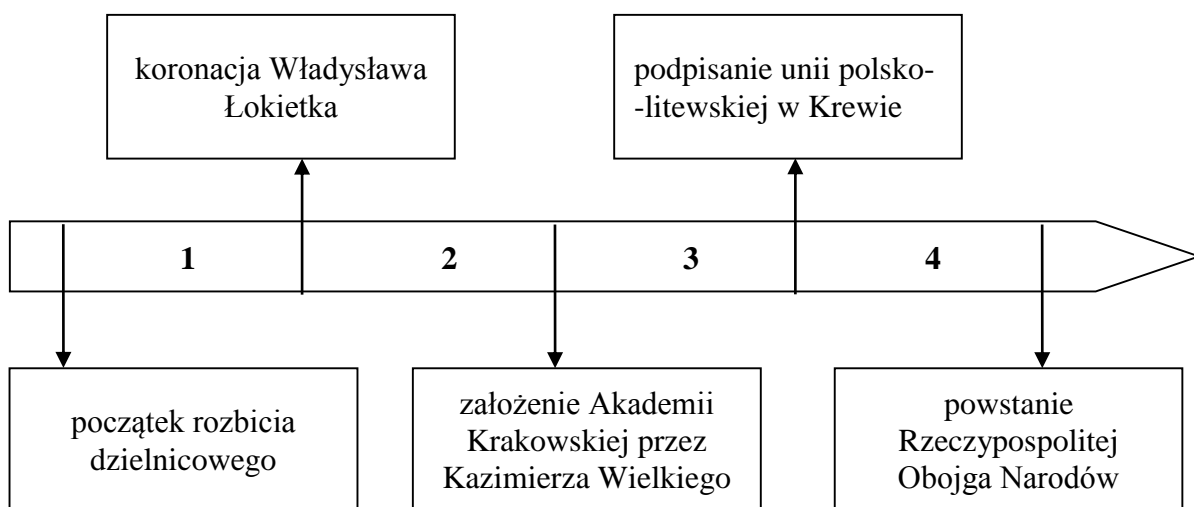
Dopasuj do każdego władcy dobry opis (A, B, C, D). Zaznacz w każdym wierszu tabeli jedną dobrą literę.

6.1.	Mieszko I	A	B	C	D
6.2.	Bolesław Chrobry	A	B	C	D
6.3.	Bolesław Krzywousty	A	B	C	D

- A. Podzielił Polskę między synów. Najstarszego zrobił seniorem i dał mu ziemię krakowską.
- B. Był pierwszym władcą Polski. Ożenił się z Dobrawą i przyjął chrzest.
- C. Został wypędzony z Polski za skazanie biskupa Stanisława na śmierć.
- D. Wykupił ciało biskupa Wojciecha z rąk Prusów i pogrzebał je w Gnieźnie.

Tekst i taśma chronologiczna do zadania 7.

Krzyżacy, po przybyciu do Polski, i wojsko księcia Konrada Mazowieckiego usunęli Prusów z ziemi chełmińskiej.

Zadanie 7. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Wydarzenia opisane w tekście były w okresie, który oznaczono na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Tabela do zadania 8.

Struktura zawodowa miast w Polsce w XV wieku (w procentach)

Zajęcia mieszkańców miast	Miasta mające po 400 mieszkańców	Miasta mające po 1000 mieszkańców	Miasta mające po 2000 mieszkańców
produkcja rolna	50	25	7
rzemiosło	33	50	67
handel	13	20	15
inne	4	5	11

Zadanie 8. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W XV-wiecznych miastach zawsze najwięcej było rzemieślników.	P	F
Im mniejsze było miasto, tym więcej jego mieszkańców zajmowało się produkcją rolną.	P	F

Tekst do zadania 9.

Giovanni Pico della Mirandola o godności człowieka

Wydaje mi się, że wreszcie zrozumiałem, dlaczego człowiek jest najszcześniejszym i godnym podziwu. Bóg stworzył świat, a później – człowieka, i tak do niego powiedział: „Umieściłem cię pośrodku świata, abys stamtąd najlepiej mógł badać to, co jest w świecie”.

Zadanie 9. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1. albo 2.

W tekście opisano główne zasady

A.	humanizmu,	ponieważ centralne miejsce w świecie ma	1.	Bóg.
B.	racjonalizmu,		2.	człowiek.

Tekst do zadania 10.

Juliusz Ruggieri o handlu Polski w II połowie XVI wieku

Gdańsk jest głównym miastem handlowym Polski. W sierpniu przyjeżdżają tu na wielki targ Niemcy, Francuzi, Anglicy, Hiszpanie i Portugalczycy. Do portu przypląwa wtedy około 400 okrętów z winem francuskim i hiszpańskim, jedwabiem, oliwą, cytrynami, korzeniami portugalskimi i angielskim materiałem. Polacy eksportują pszenicę, żyto, len, воск, miód, drewno i soloną wołowinę.

Zadanie 10. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W II połowie XVI wieku Polska eksportowała wyroby rzemieślnicze.	P	F
Wśród przybywających na targ do Gdańska najwięcej było kupców z Europy Wschodniej.	P	F

Mapa do zadania 11.

Rzeczpospolita Obojga Narodów po wojnach w XVII wieku

--- granica Rzeczypospolitej w 1619 roku

ziemie utracone na rzecz Turcji w latach 1672–1699

— granica ustalona na mocy traktatów: w Oliwie w 1660 roku, w Andruszowie w 1667 roku, Grzymułtowskiego w 1686 roku, karłowickiego w 1699 roku

■ miejsca podpisania traktatów pokojowych

Zadanie 11. (0–3)

Dokończ zdania. Zaznacz dobrą odpowiedź w każdym zdaniu.

11.1. W II połowie XVII wieku Rzeczpospolita Obojga Narodów utraciła na rzecz Turcji

- A. Wołyń.
- B. Podole.
- C. Zaporozże.

11.2. Po zakończeniu w 1699 roku wojen Rzeczypospolitej z sąsiadami w jej granicach pozostał

- A. Kijów.
- B. Smoleńsk.
- C. Kamieniec Podolski.

11.3. Spośród traktatów pokojowych podpisanych w miejscach oznaczonych na mapie Rzeczpospolita najwcześniej zawarła traktat pokojowy

- A. ze Szwecją.
- B. z Turcją.
- C. z Rosją.

Ilustracje do zadania 12.

Zadanie 12. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Stroje pokazane na ilustracjach 1. i 2. noszono w epoce baroku.	P	F
Strój pokazany na ilustracji oznaczonej numerem 2. to tradycyjny strój polskiej szlachty.	P	F

Teksty do zadania 13.

Tekst I

Na ziemi po Bogu najważniejszy jest suwerenny książę, który został przez Boga wybrany, aby rozkazywać ludziom. Dlatego kto obraża swego księcia, ten obraża Boga.

Tekst II

W każdym państwie są trzy rodzaje władz: władza prawodawcza, wykonawcza i sądownicza. Nie może być wolności, jeżeli władza sądownicza nie jest oddzielna od władzy prawodawczej i wykonawczej.

Zadanie 13. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1. albo 2.

Poglądy filozofów okresu oświecenia przedstawiono w

A.	tekście I,	ponieważ odnosi się on do	1.	boskiego pochodzenia władzy.
B.	tekście II,		2.	konieczności rozdziału władz państwowych.

Tekst i ilustracja do zadania 14.

Był to okres, w którym Polska miała z powrotem kontakt z kulturą Zachodu. Ludzie czytali książki XVIII-wiecznych filozofów i wierzyli w potęgę rozumu.

Biały Domek w Łazienkach Królewskich, zbudowany w latach 1774–1776 według projektu Dominika Merliniego.

Zadanie 14. (0–3)

Dokończ zdania. Zaznacz dobrą odpowiedź w każdym zdaniu.

14.1. Tekst i ilustracja są związane z okresem rządów króla

- A. Zygmunta Augusta.
- B. Stanisława Leszczyńskiego.
- C. Stanisława Augusta Poniatowskiego.

14.2. W czasie rządów tego króla powstały w Łazienkach Królewskich m.in. budowle w stylu

- A. klasycystycznym.
- B. renesansowym.
- C. gotyckim.

14.3. XVIII-wieczni filozofowie wspomniani w tekście reprezentowali poglądy

- A. baroku.
- B. odrodzenia.
- C. oświecenia.

Tekst do zadania 15.

Caryca Katarzyna II razem z królem Fryderykiem Wilhelmem dokonali rozbioru Polski. Uwolnienie Polski od obcego wojska i przywrócenie jej dawnych granic to cele powstania naszego.

Zadanie 15. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Tekst jest fragmentem

- A. uchwały Sejmu Wielkiego.
- B. uchwały sejmu rozbiorowego.
- C. aktu ogłoszenia konfederacji targowickiej.
- D. aktu ogłoszenia powstania kościuszkowskiego.

Teksty do zadania 16.

Tekst I

Pod Raławicami zwyciężyliśmy piechotę moskiewską, zdobyliśmy 12 armat i dzięki kosynierom wygraliśmy.

Tekst II

Po ataku artylerii Józefa Bema wróg wycofał się za Iganie. Pokonaliśmy Rosjan i zdobyliśmy ich armaty.

Zadanie 16. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W tekście I jest opis walki Polaków o niepodległość w XIX wieku.	P	F
W obu tekstach jest opis zwycięstwa oddziałów polskich nad wojskami carskimi.	P	F

Tekst do zadania 17.

Zgadzam się na to, aby w Konstytucji była poprawka, która zakazałaby niewolnictwa w całym państwie. Poprawka do Konstytucji to ostateczne zwycięstwo sprawy Unii. Ważność jej uznają dziś i podpisują się pod nią wszyscy z Północy i z Południa.

Zadanie 17. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Tekst jest fragmentem przemówienia

- A. Thomasa Jeffersona z 1776 roku.
- B. Abrahama Lincolna z 1864 roku.
- C. George'a Washingtona z 1787 roku.
- D. Thomasa Woodrow Wilsona z 1918 roku.

Tekst do zadań 18. i 19.

28 grudnia 1895 roku bracia Lumière zorganizowali pierwszy pokaz swoich filmów. Oprócz filmu pt. *Wyjście robotników z fabryki Lumière w Lyonie* pokazano jeszcze *Śniadanie* i *Wjazd pociągu na stację w La Ciotat*.

Zadanie 18. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W tekście opisano wynalazek techniczny, który zapoczątkował rewolucję przemysłową.	P	F
Bracia Lumière w swoich pierwszych filmach przedstawiali sceny z życia codziennego ludzi.	P	F

Zadanie 19. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Wydarzenie opisane w tekście było między

- A. III rozbiorem Rzeczypospolitej a początkiem kongresu wiedeńskiego.
- B. zakończeniem kongresu wiedeńskiego a wybuchem powstania listopadowego.
- C. upadkiem powstania listopadowego a wybuchem powstania styczniowego.
- D. upadkiem powstania styczniowego a wybuchem I wojny światowej.

Mapy do zadania 20.

Sieć kolejowa w 1914 roku

Ziemie polskie pod zaborem w przededniu I wojny światowej

Zadanie 20. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Najwięcej linii kolejowych było w zaborze rosyjskim.	P	F
Między zaborem rosyjskim a zaborem pruskim nie było połączeń kolejowych.	P	F

Teksty do zadania 21.

- A. Decyzje podejmowane są tylko przez głosowania, w których mogą wziąć udział wszyscy obywatele mający prawa wyborcze.
- B. Decyzje są podejmowane przez kilka ważnych osób i następnie ogłaszane społeczeństwu.
- C. Decyzje podejmuje przedstawiciele społeczeństwa wybrani w wyborach. Władza państwowa sprawowana jest przez organy przedstawicielskie.
- D. Decyzje podejmuje przywódca partii rządzącej, a władza nie jest kontrolowana.

Zadanie 21. (0–2)

Dopasuj do każdej formy demokracji opis (A, B, C, D). Zaznacz w każdym wierszu tabeli jedną dobrą literę.

21.1.	demokracja bezpośrednia	A	B	C	D
21.2.	demokracja pośrednia	A	B	C	D

Tekst do zadania 22.

Przodkowie Ani, uczniowie gimnazjum, zamieszkali w Bohonikach pod koniec XVII wieku. Członkowie jej rodziny pamiętają o tatarskich przodkach. Ania zna język tatarski i uczy się tańców tatarskich.

Jan mieszka w Puńsku w województwie podlaskim i chodzi do gimnazjum z polskim i litewskim językiem nauczania. Jan i jego rodzina w domu mówią w języku litewskim.

Zadanie 22. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Rodzina Ani należy do mniejszości etnicznej zamieszkującej Polskę.	P	F
<i>Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej</i> daje Ani i Janowi prawo do rozwoju własnej kultury.	P	F

Tekst do zadania 23.

Ustawa o samorządzie województwa (fragment)

Art. 16.1. Sejmik województwa jest organem stanowiącym i kontrolnym województwa.

Art. 31.1. Zarząd województwa jest organem wykonawczym województwa.

2. W skład zarządu województwa wchodzi marszałek województwa jako jego przewodniczący.

Art. 78.1. Nadzór nad działalnością samorządu województwa sprawuje Prezes Rady Ministrów i wojewoda.

Zadanie 23. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Władzę uchwałodawczą na terenie województwa sprawuje

- A. wojewoda.
- B. sejmik województwa.
- C. zarząd województwa.
- D. marszałek województwa.

Teksty do zadania 24.

Tekst I

Właściciel cukierni przekazał synowi rodzinny przepis na wspaniałe lody.

Tekst II

Producent serów reklamował swoje wyroby jako ekologiczne i naturalne. Tymczasem miały one dużo konserwantów.

Tekst III

Maria od kilku lat opiekuje się dziećmi sąsiadów i dostaje za to pieniądze. Nie zarejestrowała swojej działalności w urzędzie.

Tekst IV

Właściciel firmy remontowej podpisał z pracownikami dodatkową umowę na wykonanie pracy w czasie weekendu.

Zadanie 24. (0–1)

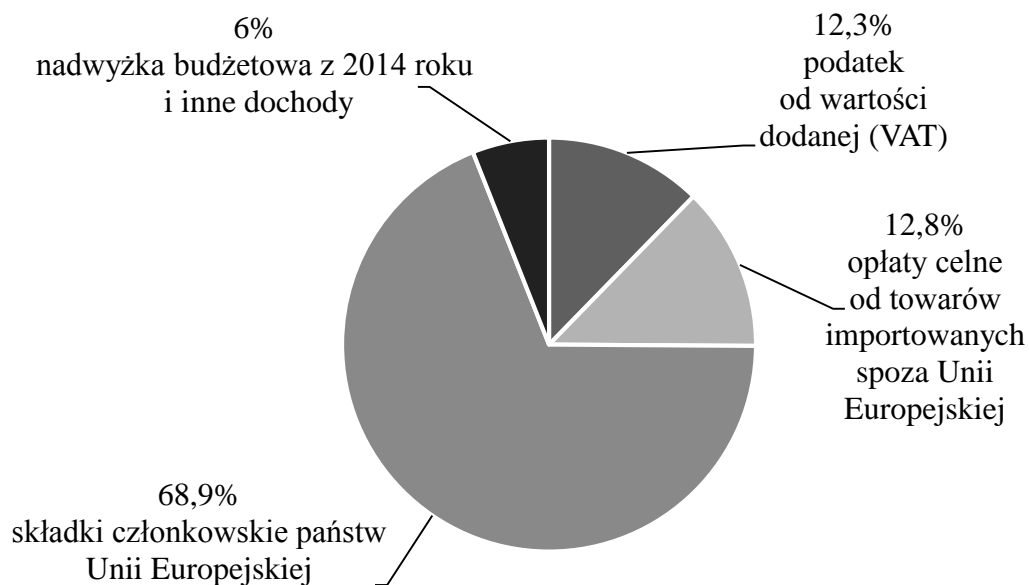
Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Zjawisko „szarej strefy” w gospodarce opisano w

- A. tekście I.
- B. tekście II.
- C. tekście III.
- D. tekście IV.

Wykres do zadania 25.

Dochody Unii Europejskiej w 2015 roku

Zadanie 25. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Najwięcej dochodów Unia Europejska ma z wpłaty państw członkowskich.	P	F
Dane z wykresu pozwalają na odczytanie, na co przeznaczane są pieniądze z budżetu Unii Europejskiej.	P	F

Brudnopis

Ruled writing area consisting of 25 horizontal dotted lines.

GH-H7-172

Uprawnienia ucznia do nieprzenoszenia zaznaczeń na kartę

WYPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

KOD UCZNIĄ

--	--	--

miejsce na naklejkę

Nr zad.	Odpowiedzi			
1	PP	PF	FP	FF
2	PP	PF	FP	FF
3	A	B	C	D
4	A	B	C	D
5	PP	PF	FP	FF
6.1	A	B	C	D
6.2	A	B	C	D
6.3	A	B	C	D
7	A	B	C	D
8	PP	PF	FP	FF
9	A1	A2	B1	B2
10	PP	PF	FP	FF
11.1	A	B	C	
11.2	A	B	C	
11.3	A	B	C	
12	PP	PF	FP	FF
13	A1	A2	B1	B2
14.1	A	B	C	
14.2	A	B	C	
14.3	A	B	C	
15	A	B	C	D

W
Y
P
E
Ł
N
I
A

E
G
Z
A
M
I
N
A
T
O
R

Nr zad.	Odpowiedzi			
16	PP	PF	FP	FF
17	A	B	C	D
18	PP	PF	FP	FF
19	A	B	C	D
20	PP	PF	FP	FF
21.1	A	B	C	D
21.2	A	B	C	D
22	PP	PF	FP	FF
23	A	B	C	D
24	A	B	C	D
25	PP	PF	FP	FF

--	--	--	--	--	--	--	--	--

KOD EGZAMINATORA

.....
Czytelny podpis egzaminatora